

RURAL PACT

Poticanje zajednica na aktivno ostvarivanje vizije za ruralna područja

Sažetak politike

Prosinac 2024.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Zašto je pakt za ruralna područja važan za lokalne zajednice?	2
3. Što treba poduzeti kako bi se pakt za ruralna područja približio građanima?	3
4. Što bi trebali poduzeti lokalni dionici?	4
4.1. Okupiti se oko lokalnog lidera koji predvodi transformativni proces na lokalnoj razini	4
4.2. Uspostaviti odgovarajuću organizacijsku strukturu koja omogućuje sudjelovanje raznih dionika	4
4.3. Dogovoriti zajedničku viziju i plan s opsežnim transformativnim mjerama	5
5. Što bi trebali poduzeti oblikovatelji politika kako bi pospješili djelovanje?	6
5.1. Prepoznati lokalne lidere i njihove organizacijske strukture kao partnere u istinskom višerazinskom upravljanju	6
5.2. Organizirati i/ili financirati izgradnju lokalnih kapaciteta	6
5.3. Potaknuti koordinirano djelovanje	7
5.4. Pojednostavniti pristup financiranju i smanjiti birokraciju	7

Sve informacije i stajališta izneseni u ovom dokumentu stajališta su autora te ne odražavaju nužno službeno mišljenje Europske komisije. Komisija ne jamči točnost navedenih podataka niti se može smatrati odgovornom za moguću upotrebu informacija iz ove publikacije.

1. Uvod

Ruralna područja ključna su za identitet i dobrobit Europe. Ipak, ruralne zajednice u cijeloj Uniji suočavaju se s brojnim izazovima, uključujući depopulaciju i starenje stanovništva, pogoršanje javnih usluga kao što su obrazovanje, zdravstvo ili prijevoz, smanjenje prihoda od primarne industrije i negativne posljedice klimatskih promjena.

Ti se izazovi nastoje riješiti javnim politikama, čiji uspjeh može biti ograničen zbog nedostatka koordinacije među sektorima i financijskih sredstava, birokracije ili pokušaja primjene jednog rješenja na različita područja.

Ako se pitate kako pakt za ruralna područja može pomoći vašoj lokalnoj zajednici, ovaj će vam sažetak biti vrlo koristan!

Financira
Europska unija

2. Zašto je pakt za ruralna područja važan za lokalne zajednice?

Nakon savjetovanja s brojnim dionicima Europska komisija oblikovala je 2021. [dugoročnu viziju za ruralna područja EU-a do 2040.](#) Ključna postignuća vizije za ruralna područja i daljnji koraci navedeni su u [izvješću](#) Komisije iz ožujka 2024.

Komisija je uspostavila i pakt za ruralna područja kao mehanizam suradnje za aktivno uključivanje dionika iz EU-a u ostvarivanje vizije za ruralna područja. Cilj je tog pakta dati veću važnost ruralnim pitanjima u političkim programima, izgraditi kapacitete uzajamnim učenjem i umrežavanjem te potaknuti djelovanje.

Kako bi dala svoj doprinos inicijativi Komisije, mnoga javna tijela uspostavljaju nove institucionalne okvire ili jačaju postojeće kako bi poduprla svoje ruralne politike i tako provela pakt za ruralna područja na nacionalnoj i regionalnoj razini. Međutim, potrebne su opsežnije mjere da bi pakt mogao donijeti koristi lokalnim zajednicama na razini sela ili općina ili na podregionalnoj razini.

Deset zajedničkih ciljeva vizije EU-a za ruralna područja:

1. **Privlačna područja skladnog teritorijalnog razvoja**
2. **Sudjelovanje u višerazinskom i lokaliziranom upravljanju**
3. **Sigurna opskrba hranom, gospodarske prilike, roba i usluge za šire društvo**
4. **Dinamične zajednice koje drže do dobrog života**
5. **Uključive zajednice**
6. **Bogati izvori prirode**
7. **Iskorištavanje prednosti digitalnih inovacija**
8. **Poduzetni, inovativni i stručni ljudi**
9. **Živa mjesta koja pružaju kvalitetne, dostupne i cijenom prihvatljive javne i privatne usluge**
10. **Mjesta koja odlikuje raznolikost**

Članovi pakta za ruralna područja

Javna tijela na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini

Organizacije civilnog društva

Poduzeća i poslovne organizacije

Akadske i istraživačke ustanove

Građani

Kako pakt za ruralna područja može pomoći lokalnim zajednicama?

Potencijalne koristi za ruralne zajednice

- ✓ **Informiranje** tijela i šire javnosti o važnosti ruralnih područja
- ✓ Davanje prostora i pružanje potpore **stanovnicima ruralnih područja kako bi se njihovi stavovi uzeli u obzir** u postupcima i tijelima za donošenje odluka i kako bi mogli tražiti pojačanu političku potporu ruralnim područjima
- ✓ **Procjena učinka** stambene, zdravstvene i obrazovne politike te politike mobilnosti s obzirom na **potrebe ruralnih područja** i uključivanje zajednica u osmišljavanje i provedbu tih politika
- ✓ Stvaranje prostora za razmjenu iskustava i **međusobno učenje**
- ✓ Jačanje **kapaciteta lokalnih dionika** olakšavanjem pristupa znanju, tehničkim vještinama, informacijama o financiranju i provedbenom kapacitetu za utvrđivanje i rješavanje problema i iskorištavanje prilika u ruralnim područjima
- ✓ Utvrđivanje i širenje **inspirativnih praksi**
- ✓ Poticanje dionika na osmišljavanje, planiranje i provedbu **strateške vizije i mjera** za promjene u ruralnim područjima
- ✓ Zagovaranje bolje **koordinacije politika** kako bi se problemi u ruralnim područjima rješavali na sveobuhvatan način

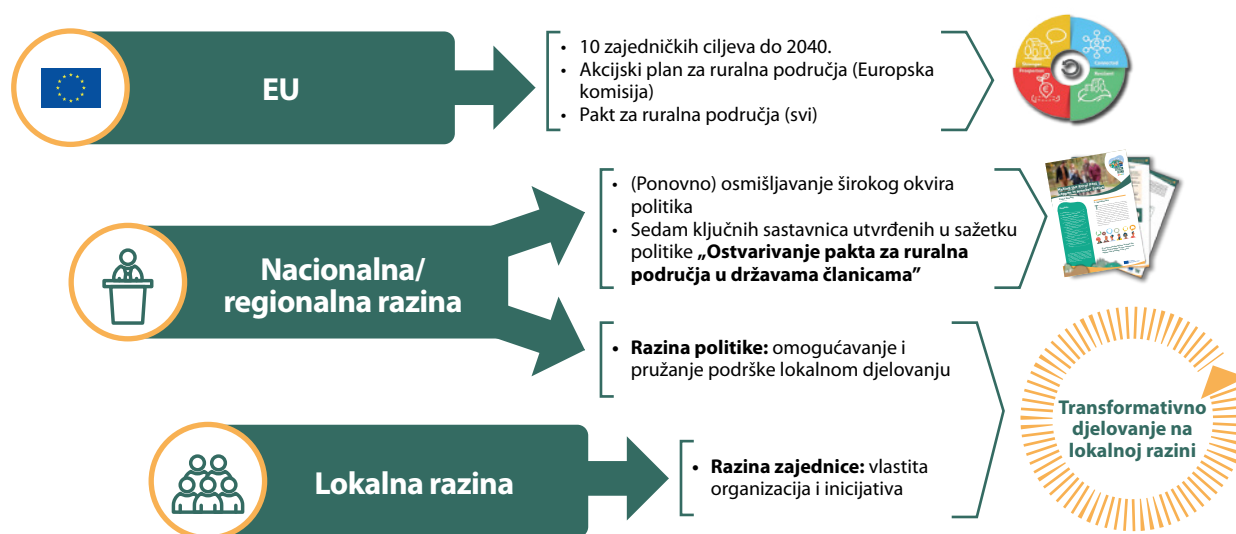
Veza s ciljem pakta za ruralna područja

- ✓ 1. cilj: **jačanje glasa ruralnih područja i njihovo uključivanje u političke programe**
- ✓ 2. cilj: **umrežavanje, suradnja i uzajamno učenje**
- ✓ 3. cilj: **poticanje dobrovoljnog obvezivanja na djelovanje radi ostvarenja vizije**

Kako bi ruralne zajednice u potpunosti iskoristile te prednosti, nacionalne ili regionalne vlasti moraju ugraditi određene elemente u svoje politike. Potrebno je snažno političko vodstvo, mehanizmi za uključivanje ruralnih zajednica i olakšavanje umrežavanja i uzajamnog učenja, dugoročna strategija i akcijski plan, procjena učinka na ruralna područja te integracija i koordinacija sektorskih politika i izvora financiranja. Ti su elementi opisani u publikaciji „[Ostvarivanje pakta za ruralna područja u državama članicama](#)” i izvješću „[Čimbenici koji omogućuju revitalizaciju ruralnih područja](#)”.

Iako je osmišljavanje općeg okvira nacionalnih ili regionalnih politika koje utječu na ruralna područja nužno, ono nije dovoljno da se omogući da **pojedine lokalne zajednice imaju koristi od pakta za ruralna područja** i da mogu poduzimati djelotvorne mjere za ostvarivanje ciljeva vizije za ruralna područja. Za to je potrebno usklađeno djelovanje lokalnih dionika, uključujući civilno društvo i privatne subjekte, tijela i druge javne dionike, kao i nacionalnih i regionalnih oblikovatelja politika.

Približavanje pakta za ruralna područja građanima: tko radi što?

3. Što treba poduzeti kako bi se pakt za ruralna područja približio građanima?

Ruralna područja vrlo su raznolika i ne postoji **univerzalan pristup koji odgovara svima**. Ruralne zajednice pronaći će različita rješenja kako bi osmislile prilagođen odgovor na svoje lokalne probleme i prilike.

Ipak, postoje ključni elementi koji olakšavaju transformativne procese na lokalnoj razini i potiču lokalne zajednice na djelovanje. Neke od tih elemenata provode same lokalne zajednice, dok druge trebaju osigurati tijela na višoj razini kako bi stvorila poticajno okruženje za djelovanje.

Svaka **ruralna zajednica** mora razviti vlastite inicijative koje odgovaraju njezinim konkretnim potrebama i prilikama, u skladu s kulturnim i pravnim kontekstom. Ruralnim zajednicama osobito se preporučuje:

- da se **okupe oko lokalnih lidera**, odnosno osoba ili organizacija koje bi mogle predvoditi transformaciju ruralnog područja;
- da uspostave odgovarajuću **organizacijsku strukturu** (sustav i mehanizme odlučivanja) koja omogućuje sudjelovanje raznih dionika;
- da dogovore **zajedničku viziju i plan** s opsežnim transformativnim mjerama, uključujući utvrđivanje potreba i prilika.

Tijela na višoj razini (regionalnoj, nacionalnoj i europskoj) također moraju poduzeti niz mjera kako bi potaknula i podržala transformativno djelovanje na lokalnoj razini. Ta bi tijela osobito trebala:

- prepoznati lokalne lidere** i njihove organizacijske strukture **kao partnere** u istinskom višerazinskom upravljanju;
- organizirati i/ili financirati **izgradnju lokalnih kapaciteta**;
- poticati **koordinirano djelovanje** svih relevantnih politika i izvora financiranja;
- poboljšati **pristup financiranju** i smanjiti birokraciju.

4. Što bi trebali poduzeti lokalni dionici?

4.1. Okupiti se oko lokalnog lidera koji predvodi transformativni proces na lokalnoj razini

Iako rad na ostvarivanju vizije za ruralna područja nužno uključuje velik broj dionika, obično postoji jedan dionik (pojedinaac, mala skupina ljudi ili organizacija) koji pokreće proces razvoja ili djeluje kao njegov katalizator. Takvi **lokalni lideri** mogu biti iz javnog, privatnog ili civilnog sektora, ali moraju barem moći **inspirirati, motivirati i mobilizirati** druge na svojem području i **djelovati u javnom interesu** ili imati osjećaj za opće dobro.

Lokalnog lidera ne bi se trebalo smatrati predstavnikom samo jednog političkog ili gospodarskog interesa, već bi on trebao slijediti uključiv i demokratski proces. Lokalni lideri mogu imati ulogu predvodnika (koji se zalažu za važne ciljeve lokalne zajednice), ambasadora (koji predstavljaju određene vrijednosti i mobiliziraju svoju zajednicu) ili posrednika (koji povezuju različite dionike ili interese i potiču sinergije među njima).

Te osobe ili organizacije ne bi smjele raditi izolirano, već uz mrežu potpore kako bi provedba mjera bila dugoročna. Ključno je da u procesu sudjeluju mladi (vidjeti korisne materijale mreže [Generation Europe – The Academy](#)), žene i predstavnici poslovnog sektora.

U udaljenim ruralnim područjima Bugarske zaklada [Sun Land](#) surađuje s tridesetak sela, gdje kulturnim posredovanjem potiče međugeneracijske i međusektorske veze. U okviru te inicijative mladi umjetnici borave kod starijih žena u ruralnim područjima kako bi se poticale međugeneracijske veze i društveni kapital, čime se povećava otpornost zajednice.

Mladi zajedno s mještanima stvaraju prilagođena rješenja (na primjer, obnova stare školske zgrade) kako bi sela postala ugodna mjesta za život i kako bi se demokratizirao pristup resursima. Kultura se koristi kao sredstvo za rješavanje problema socijalne izolacije i mentalnog zdravlja te drugih aktualnih problema u zemlji u kojoj se broj stanovnika smanjuje najbrže na svijetu. Zahvaljujući kulturnim posrednicima, neka sela sada uspijevaju privući nove obitelji koje se u njima odlučuju nastaniti.

Vidjeti i kako nizozemsko pametno selo [Hilvarenbeek](#) koristi mrežu savjetnika za lokalni razvoj kako bi podržalo građanske inicijative.

4.2. Uspostaviti odgovarajuću organizacijsku strukturu koja omogućuje sudjelovanje raznih dionika

Nova dinamika iziskuje organizacijsku strukturu koja omogućuje uključivanje različitih vrsta dionika, potiče široko sudjelovanje i kombinira demokratsko odlučivanje i fleksibilnost.

U mnogim ruralnim zajednicama nije potrebno uspostavljati nove organizacije ili strukture jer već postoje one koje mogu preuzeti tu ulogu. Takvi primjeri obuhvaćaju organizacije seoskih pokreta, uspješna partnerstva u okviru inicijative LEADER i pokretače inicijativa pametnih sela.

Ipak, te će strukture možda trebati ojačati i izgraditi njihove kapacitete kako bi se ciljanim nacionalnim/regionalnim politikama (vidjeti u nastavku) pokrio veći broj tema koje su iznimno važne za to područje, kao što su mobilnost, zdravlje i kultura. Na taj bi se način moglo dodatno pridonijeti informiranju zajednica o njihovim lokalnim strukturama i privlačenju novih saveznika.

U drugim zajednicama ključni dionici mogu odlučiti da će, umjesto aktiviranja postojećih ili novih struktura, zajedničke ciljeve, uloge i odgovornosti jednostavno definirati ugovorom ili sporazumom.

Formati koje zajednica može usvojiti mogu imati različite stupnjeve formalnosti:

- zajednička **deklaracija** ili **izjava o namjeri** koju javno iznose lokalni dionici;
- **sporazum o suradnji** ili **memorandum o razumijevanju** koji potpisuju ključni dionici;
- **sporazum o partnerstvu** s određenim subjektom koji kao vodeći partner ili odgovorno tijelo predstavlja partnere, što je slučaj s inicijativom LEADER u nekim državama članicama u kojima lokalne akcijske grupe (LAG-ovi) nemaju pravnu osobnost, nego biraju jednog od partnera kao odgovorno tijelo;
- **formalni pravni instrument** na koji se dionici obvezuju (vidjeti primjer Povelje o krajoliku u nastavku);
- **poseban ured** koji ključni dionici osnivaju radi potpore međusobnoj suradnji; na primjer, općine koje se udružuju kako bi uspostavile međuopćinsku strukturu;
- poseban **pravni subjekt** osnovan radi provedbe strategije ili akcijskog plana; mnogi LAG-ovi u okviru inicijative LEADER ustrojeni su kao nevladine organizacije osnovane posebno za provedbu lokalne strategije, dok drugi djeluju kao privatna, neprofitna poduzeća.

Manje formalni aranžmani

- deklaracija ili izjava o namjeri
- sporazum o suradnji ili memorandum o razumijevanju

Srednje formalni aranžmani

- dionici se obvezuju na formalni pravni instrument
- sporazum o partnerstvu s određenim subjektom

Formalniji aranžmani

- zajednička struktura ili ured za potporu suradnji
- poseban pravni subjekt za provedbu strategije ili akcijskog plana

Katalonska Povelja o krajoliku (Španjolska) dobrotoljan je pravni instrument koji lokalnim dionicima omogućuje da zajedno unapređuju krajolik i pretvaraju ga u važan resurs za budućnost. Okrug [Priorat](#) tom se poveljom služi kao okosnicom šireg lokalnog razvoja koja zajednici omogućuje da prepozna lokalne izazove i pronađe prilagođena rješenja za rješavanje pitanja depopulacije, prehrambene i energetske neovisnosti, poljoprivrede i gospodarske diversifikacije.

Upravljačka struktura uključuje savjetodavna tijela Povjerenstva za krajolik i održivost, uz podršku Ureda za krajolik i raznih odjela regionalne vlasti, kao i participativne forume za interesiranih dionika koji potiču rasprave i pokreću inicijative.

Povelja o krajoliku okruga Priorat dobiva potporu u okviru lokalne strategije programa LEADER i uključuje blisku suradnju okružnog vijeća, Ureda za krajolik i LAG-a. Povelja je u tom smislu instrument koordinacije lokalnog razvoja i planiranja aktivnosti u novim, prethodno neobuhvaćenim područjima i povezana je s politikama na višoj razini, osobito s katalonskim paktom za ruralna područja.

Vidjeti i primjer posebnog međuopćinskog tijela u Francuskoj koje pospješuje zajedničko djelovanje: Pays Vallée du Loir – [prezentacija](#) i [videozapis](#) „Poticanje teritorijalne kohezije kroz namjenski instrument“.

Takva zajednička vizija trebala bi **polaziti od već postojećih inicijativa** i pokriti **širi spektar tema**: gospodarstvo, okoliš, infrastrukturu ili usluge u područjima kao što su zdravlje, obrazovanje, mobilnost i stanovanje. Vizija za ruralna područja mogla bi poslužiti kao opći okvir za istraživanje relevantnih tema za ta područja. Ovisno o potrebama na lokalnoj razini taj proces može biti dug i postupan jer lokalni dionici možda neće moći odmah djelovati u pogledu svih tih tema.

[Nockregion u Gornjoj Koruškoj](#) nastoji postati najbolja austrijska regija za život i rad. LAG Nockregion organizirao je radne skupine s 800 sudionika i razradio jedinstvenu strategiju u kojoj se opisuju ciljevi tog područja.

Budući da financiranje u okviru inicijative LEADER nije dovoljno za postizanje svih ciljeva, LAG koristi i sredstva iz Europskog socijalnog fonda (ESF) i druge nacionalne i europske izvore financiranja pa inicijativa LEADER čini samo 30 % njegovog ukupnog proračuna.

LAG se nastoji uključiti i u politike na višoj razini. Na primjer, voditelj LAG-a sudjelovao je u nacionalnom odboru za demografske promjene, no takvo je povezivanje još uvijek prilično ograničeno.

Vidjeti i primjer jednog inovativnog područja u Francuskoj i njegove mreže raznih dionika koji su se angažirali oko zajedničke vizije s pet izazova: [prezentacija](#) i [videozapis](#) „Ljudi i drveće“ (franc. *Des Hommes et des Arbres*).

4.3. Dogovoriti zajedničku viziju i plan s opsežnim transformativnim mjerama

Transformativno djelovanje koje se na lokalnoj razini provodi kako bi se zadovoljile potrebe ruralnih područja i kako bi ona postala jača, povezana, otporna i prosperitetna treba biti dosljedno i treba ga dobro isplanirati.

Budući da su mnoga ruralna područja već obuhvaćena nizom strategija i planova, možda nije potrebno – pa čak ni preporučljivo – poticati zajednicu na izradu još jednog strateškog dokumenta. Ipak, bilo bi korisno kad bi cijela zajednica usuglasila **dalekosežnu zajedničku viziju** svojeg područja u budućnosti i kad bi relevantni dionici znali **kako njihovo djelovanje pridonosi cjelokupnoj viziji**, čak i ako se financira u okviru nacionalnih ili regionalnih strategija ili programa.

Htjeli biste nešto poduzeti u svojem ruralnom području, ali ne znate odakle početi?

Na raspolaganju već imate niz resursa.

- Projekt [Pametna ruralna područja u 21. stoljeću](#) (2020. – 2022.) financiran sredstvima EU-a pružao je podršku ruralnim zajednicama (selima) u razvoju strategija pametnih sela i provedbi inovativnih mjera. [Završno izvješće](#) i [letak](#) projekta sadržavaju niz [resursa za zajednice](#), [inovativna lokalna rješenja](#) i pouke stečene u radu sa zajednicama.
- [Kompas za lokalno osnaživanje u ruralnim područjima](#) Europskog saveza ruralnih zajednica (ERCA) nudi niz korisnih resursa i primjera.
- U priručniku europske inicijative LEADER, posebno u odjeljku „[Kako osnovati lokalnu akcijsku grupu \(LAG\)](#)?“, navode se korisni prijedlozi.
- U [Priručniku o mogućnostima financiranja ruralnih područja sredstvima EU-a](#) prikupljene su informacije o mogućim izvorima financiranja i podrške lokalnim inicijativama.

5. Što bi trebali poduzeti oblikovatelji politika kako bi pospješili djelovanje?

5.1. Prepoznati lokalne lidere i njihove organizacijske strukture kao partnere u istinskom višerazinskom upravljanju

[Platforma zajednice pakta za ruralna područja](#) omogućuje povezivanje kolega iz cijele Europe. Pristupanjem platformi dionici mogu pokretati ili sudjelovati u tematskim raspravama u okviru skupina u zajednici, dijeliti iskustva, pronalaziti suradnike i pristupiti korisnim materijalima. [Opservatorij za ruralna područja](#) izvor je korisnih informacija i podataka o ruralnim područjima EU-a.

Iako se mnoge ruralne zajednice organiziraju kako bi potaknule lokalno djelovanje, nacionalna i regionalna tijela sama sebe često smatraju glavnim pokretačima promjena u ruralnim područjima i zbog toga zanemaruju njihov rad.

Potrebno je promijeniti mentalitet kako bi se ruralnim zajednicama priznala uloga

glavnih dionika i dale ovlasti da odlučuju o tome što bi trebalo učiniti i kako bi ih se u okviru procesa višerazinskog upravljanja s više dionika uključilo u provedbu lokalnih mjera. Za korisne ideje o tome kako to postići, vidjeti dokument o stajalištu „[Poboljšanje položaja ruralnih područja u procesima višerazinskog upravljanja](#)” pripremljen u okviru projekta SHERPA.

Neke zajednice možda će svoje djelovanje htjeti brendirati kao „lokalni pakt za ruralna područja” kako bi dale do znanja da se obvezuju na aktivno ostvarivanje vizije za ruralna područja. Pozivanje na tu europsku političku inicijativu može dovesti i do toga da regionalna, nacionalna ili europska tijela priznaju ta područja. Zajednice koje su već napredovale u uspostavi spomenutih (u pododjeljcima 4.1., 4.2. i 4.3.) ili drugih elemenata mogle bi razmotriti upotrebu brenda „pakt za ruralna područja” kako bi povećale svoju vidljivost, informirale javnost o mjerama koje poduzimaju i povezale se s drugim zajednicama koje primjenjuju slične pristupe.

U mnogim nizozemskim selima lokalne zajednice mogu iznositi prijedloge za transformativno djelovanje kako bi se odgovorilo na lokalne izazove. Izrađuju „planove za sela” koji postaju „paktovi za sela” nakon što se zajednica i općina dogovore o raspodjeli zadataka.

Vlada time nastoji dati veću odgovornost lokalnom stanovništvu i smanjiti ulogu države. Na primjer, lokalna zajednica ovlaštena je preispitivati rad javnih tijela i preuzeti javne usluge ako nije zadovoljna načinom na koji se pružaju.

Prva generacija „planova za sela” uglavnom je bila usmjerena na ono što su stanovnici ruralnih područja željeli da vlada poduzme, dok su kasniji planovi više usmjereni na ono što oni mogu poduzeti sami.

Katalonski primjer (pododjeljak 4.2.) pokazuje i kako različiti odjeli regionalne vlasti surađuju s lokalnim inicijativama kako bi omogućili djelotvorniju koordinaciju raznih politika usmjerenih na ruralna područja.

5.2. Organizirati i/ili financirati izgradnju lokalnih kapaciteta

Ako lokalne zajednice žele preuzeti veću ulogu u osmišljavanju i provedbi lokalnog transformativnog djelovanja u svim tematskim područjima vizije za ruralna područja, moraju za taj posao imati **kapacitete**, koji uključuju **znanje, vještine te ljudske i financijske resurse**.

Izgradnja kapaciteta pružanjem mogućnosti osposobljavanja, savjetovanja, uzajamnog učenja i razmjene informacija te osiguravanjem sredstava za osoblje, uredsku opremu i putovanja, preduvjet je za poboljšanje položaja ruralnih zajednica. Prilagođeni tečajevi, službe za pomoć i internetski alati koji nude lako razumljive informacije i ciljane savjete trebaju biti dostupni različitim vrstama ruralnih dionika.

Tome bi trebalo pridodati **animiranje zajednica** na terenu, posebno u onim područjima u kojima se još uvijek ne događa ništa ili se događa vrlo malo. Ujedno je vrlo važno ruralnim zajednicama pružiti prilike za međusobno učenje i umrežavanje organiziranjem sastanaka, studijskih posjeta ili pripravnštava.

Naposljetku, potrebna su sredstva za pokrivanje **operativnih troškova** i zapošljavanje ljudi koji će nastaviti mobilizirati lokalne dionike da se uključe u akcijski plan i osigurati njegovu dosljednu provedbu. Takva izgradnja kapaciteta mogla bi se, na primjer, financirati u okviru tehničke pomoći dostupne upravljačkim tijelima zaduženima za financiranje sredstvima EU-a.

Škotske zajednice mogu izraditi [lokalne prostorne planove](#) s prijedlozima za razvoj i korištenje zemljišta. Nakon registracije pri nadležnom lokalnom tijelu ti planovi postaju dio škotskog sustava prostornog planiranja i moraju se uzeti u obzir.

Tijelo zajednice koje je osnovano radi izrade plana preuzima odgovornost za njegovu provedbu. Zajednicama u tom postupku pomaže [poseban priručnik](#) napisan jasnim i jednostavnim jezikom, a pomoć mogu zatražiti i od nekoliko organizacija.

Pomoć u izradi plana mogu pružiti i timovi za učenje i razvoj na razini zajednice u okviru tijela lokalne uprave ili lokalni odjeli za prostorno planiranje.

Za provedbu plana može se dobiti dodatna potpora. Na primjer, organizacija Langholm Alliance dobila je od agencije za poduzetništvo južne Škotske financijska sredstva za radna mjesta direktora poduzeća zajednice i asistenta na projektu.

5.3. Potaknuti koordinirano djelovanje

Odgovarajući sustavi upravljanja i mehanizmi za kombiniranje različitih izvora financiranja i poticanje sinergija utvrđeni su kao jedna od [ključnih sastavnica pakta za ruralna područja na nacionalnoj razini](#). Međutim, nije dovoljno osigurati koordinaciju i komplementarnost na razini politika, već je važno da se to pretvori u praktično djelovanje na terenu.

Idealno bi bilo da ruralne zajednice imaju prostor u kojem mogu dobiti transparentne informacije i izraziti svoje mišljenje o raznim temama povezanim s politikom i financiranjem, a da se pritom ne moraju probijati kroz različite institucije ili nedosljedna pravila i postupke. Iako nije nužno ni izvedivo omogućiti dostupnost takvog prostora u svakoj ruralnoj zajednici, on ne bi smio biti suviše udaljen od ruralnih dionika pa bi se razumno rješenje moglo pronaći na podregionalnoj razini (NUTS 3).

Važno je i poticati razmjenu iskustava, suradnju i koordinaciju, graditi povjerenje među tijelima zaduženima za različite izvore financiranja i osigurati zajedničko poimanje potreba i očekivanja ruralnih zajednica.

U nekim talijanskim regijama provedba inicijative LEADER (koja se financira iz EPFRR-a) nadopunjuje vladinu strategiju za unutarnja područja, čiji je cilj ojačati demografsku strukturu ruralnih područja.

[LAG MontagnAppenino](#) u Toskani pruža potporu savezu općina u provedbi strategije za unutarnja područja i na taj način potiče ruralni razvoj. Takva suradnja stvara sinergije, pri čemu se u okviru strategije za unutarnja područja uglavnom financiraju mjere koje provode javna tijela, kao što su infrastrukturni projekti za rješavanje problema depopulacije i socijalne isključenosti, a LAG sudjeluje u suradničkim projektima usmjerenima na razvoj zajednice, nepoljoprivredna poduzeća i inovacije.

LAG ujedno pruža tehničku podršku javnim tijelima koja podnose zahtjeve za financiranje u okviru strategije za unutarnja područja. U razdoblju 2021. – 2027. LAG-ovi će upravljati i nekim mjerama u okviru strategije za unutarnja područja.

Vidjeti i primjer koordinacije sredstava na regionalnoj razini u [Finskoj](#). Za ideje o tome kako umrežavanje može pomoći u postizanju zajedničkih dogovora te poticanju suradnje i povjerenja među tijelima koja upravljaju financiranjem, vidjeti primjer iz Švedske u publikaciji „[Potpora nacionalne ruralne mreže provedbi inicijative LEADER / lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice](#)” (str. 5.).

5.4. Pojednostavniti pristup financiranju i smanjiti birokraciju

Lokalne zajednice neće moći provoditi svoje transformativne mjere bez pristupa programima financiranja koji su dovoljno **fleksibilni** da zadovolje širok spektar potreba i dovoljno **jednostavni** da lokalnim nositeljima projekata omoguće da dobi-ju sredstava bez prekomjernih administrativnih prepreka.

Određena nacionalna ili regionalna upravljačka tijela donose složena pravila i uvjete za upravljanje sredstvima EU-a, koji često nadilaze zakonodavstvo EU-a (koje se ponekad naziva „prekomjernom regulacijom”).

Zato mnogi lokalni dionici oklijevaju podnijeti zahtjev za potporu ili odustaju od svojih projekata zbog dugotrajnih postupaka odlučivanja, što u mnogim lokalnim zajednicama stvara negativnu sliku o europskom financiranju. Stoga bi približavanje pakta i vizije za ruralna područja građanima trebalo biti povezano s **racionalizacijom i pojednostavljenjem** pristupa sredstvima EU-a.

U [mišljenju Europskog gospodarskog i socijalnog odbora \(EGSO\)](#) „Prema većem sudjelovanju država članica, regija i aktera civilnog društva u provedbi dugoročne vizije za ruralna područja EU-a” istražite dodatne prijedloge za mobilizaciju različitih dionika radi provedbe vizije za ruralna područja.

Važan način olakšavanja pristupa financiranju jest primjena pojednostavljenih mogućnosti obračuna troškova. U skladu s njima korisnici ne moraju evidentirati svaki pojedinačni trošak svojeg projekta, nego samo trebaju dokazati

da su postigli dogovorena ostvarenja i rezultate kako bi im se na temelju toga isplatila sredstva.

U Finskoj je [sustav pojednostavljenih mogućnosti obračuna troškova](#) (paušalni iznosi) već korišten za mnoge ruralne projekte u razdoblju 2014. – 2020. u okviru inicijative LEADER i drugih mjera. Jednostavan postupak prijavljivanja potaknuo je brojne male i nove korisnike da razviju projektne ideje, a savjetnici za LAG-ove u okviru inicijative LEADER pomogli su im da odaberu najbolju opciju financiranja.

Krovni projekti (paketi manjih aktivnosti koje se u administrativne svrhe smatraju jednim projektom) još su jedan način olakšavanja pristupa financiranju za male korisnike. Za dodatne primjere smanjenja administrativnog opterećenja za lokalne dionike vidjeti FARNET-ov vodič „[Djelotvorna provedba CLLD-a](#)”.

Jedan od vrijednih resursa je i [Priručnik o mogućnostima financiranja ruralnih područja sredstvima EU-a](#) (vidjeti okvir na str. 5.), koji ruralnim zajednicama pomaže da se snađu u složenim mogućnostima financiranja sredstvima EU-a.

Pridružite se zajednici pakta za ruralna područja i internetskoj platformi

https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/become-member_en

 www.ruralpact.rural-vision.europa.eu

 info@rural-pact.eu

Autor: Urszula Budzich-Tabor

Podrška: Enrique Nieto, Paul Soto, Pascale van Doren

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2025.

© Europska unija, 2025. CC-BY 4.0

Fotografija na naslovnici: © andresr, Canva.com

Ovaj program provodi

PRINT ISBN 978-92-68-22325-3 doi:10.2762/9906471 KF-01-24-027-HR-C

PDF ISBN 978-92-68-22324-6 doi:10.2762/4899210 KF-01-24-027-HR-N

